

Jamtlands Tidning

HEMBYGDSFÖRENINGEN JAMTAMOT, NORRLANDS NATION, UPPSALA

NR 2 - 83 ÅRG. 12

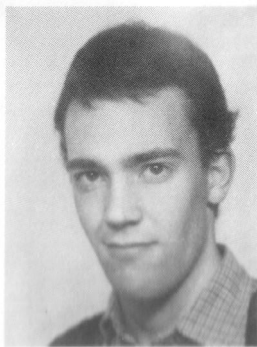
BRÖDER !

Ny redaktör och nytt tidningsnamn. Stora förändringar för en liten tidning. Det är då tryggt att det finns trogna och duktiga skribenter. Jag hoppas att dessa vill försätta sina skrivargärningar även under mitt redaktörsskap.

Under denna, för mig första, tidnings framställande har jag haft god hjälp av Lars-Göran Larsson (nuvarande ÖH). Han har hjälpt mig såväl i råd som med dåd. Hoppas att ni finner tidningen läsvärd, men även inspirerande till egna skrivargärningar.

Med förhoppning om god fortsättning,

Mats Östlund (redaktör i exil)

NÅGRA MINNESVÄRDA STUNDER

Waxholmsmotet hos br Söderqvist var en verklig höjdpunkt under hösten. Vi bjöds på mat och dryck av ypperlig kvalitet. Tyvärr har jag inte hunnit skriva något nytt om denna tillställning. Istället låter jag en berättelse ur ett av höstens nummer av NV (Norrlands Varjehanda) slinka med i tidningen. Förhoppningsvis har inte alla läsare redan läst densamma.

Ett annat ljus ögonblick var Nils Bååthes visit vid Sångboksmotet. I ett ypperligt tal berättade han delar ur sitt livs historia. Tacksamt kunde vi närvarande lyssna och, i tanken, förflytta oss till andra breddgrader med br Bååthe som ciceron. Jag hoppas att det inte var sista gången Nils Bååthe gjorde Motet den äran.

Red.

'Va skull live va uttan deg'
sa bagarn.

— Ja, chefen gick med på löneförhöjning sedan jag påpekat att jag gör två månors jobb... men det var ju synd att jag måste dra in dej i den här historien...

Gamla vädermärken

Torsdagsaftan går fredagsver, men lördan häv eget ver.

Aftarö måratö, mårarö aftasnö.

Då sola går ne i säck, går a opp i bäck.

N. S.

Från vänster: Bo Oscarsson, Nils Bååthe, Stefan Halvarsson och Staffan Sandler.

MEDDELANDE FRÅN MEDLEMSREGISTRET

Följande jamtar saknar aktuell adress:

Bertil Aronsson, Karl-Erik Berglund, Björn Bergström, Mats Blomqvist, Bo Boman, Göran Bratt, Hans Engström, Göran Hansson, Stig-Arne Hedlund, Kurt Henriksson, Jan-Olof Hugosson, Stefan Hällbom, Lars Hässler, Stefan Höglund, Thord Isacsson, Tomas Johansson, Folke Johnsson, Hans-Lennart Jonsson, Kurt Jonsson, Lars Jonsson, Lennart Jonsson, Staffan Jonsson, Ulf Jonsson, Kurt Knutsson, Björn Larsson, Stig Larsson, Jan Lindkvist, Anders Lundbäck, Bengt-Göran Lundholm, Christer Mattsson, Kent Mellberg, Bengt Myrin, Per-Åke Oldentoft, Rune Olofsson, Nils Palmér, Göte Persson, Åke Rönnerberg, Åke Selinder, Helge Semb, Göran Strid, Bo Strömlund, Ulf Säfvestad, Christer Svärd, Leif Tjärnström, Evert Wallström, Sven Wallström.

Om du känner till adressen till någon av dessa, meddela då den till:

Jamtamot, Broder Ö.H.
Norrlands nation
Box 612
751 25 UPPSALA

JAMTLANDS TIDNING

utges av

Hembygdsföreningen Jamtamot

vid

Norrlands Nation i Uppsala.

Upplaga: 400 exemplar.

Redaktör och ansvarig utgivare:

Mats Östlund
Studentvägen 22-18
752 34 Uppsala

Biträdande redaktör och reporter:

Lars-Göran Larsson
Överhövding i Jamtamot

Jamtamotkvartetten

Norrlands nation har och har alltid haft ett rikt och brett musikliv. Där finns en kammarkör, en kammarorkester, två storband, förnämliga solokvartetter m.m. Något som saknats under senare tid är dock en av hörnstenarna i det gamla traditionella upsaliensiska studentmusiklivet — nämligen manskvartett- och manskörssång.

Detta beslöt vi — några medlemmar i landskapsföreningen Jamtamot — att försöka ändra på, och därför bildade vi våren 1978 Jamtamotkvartetten med följande sammansättning:

Förste tenor: Nils Sjölander, Strömsund

Andre tenor: Bo Björkstrand, Östersund

Förste bas: P.-G. Norman, Mattmar

Andre bas: Per Hårstam, Järpen

Till en början framträdde vi företrädesvis vid Jamtamots sammankomster samt då och då hos någon damförening (framförandet av ett vårsångspotpurri tillägnat systerföreningen Härja-Jämt vid det årliga s.k. SAM-arret samt lusning för bl.a. Vajan vid föreningskvällen strax före jul).

Våren -79 lämnade Björkstrand Uppsala för fortsatta studier i Linköping, och Hans-Lennart Andersson, Östersund övertog hans plats som andre tenor. Den till en början blygsamma repertoaren utökades efter hand. Det var huvudsakligen traditionella studentsånger, dock ofta med utbytt eller modifierad text — anpassad efter jamtarnas öron.

Hösten -80 lämnade Andersson Uppsala för ett år och ersattes av Arne Sandemo, Östersund. Efter Anderssons återkomst till Uppsala är vi nu alltså fem i kvartetten!

Sedan denna artikel skrevs våren 1982 har kvartetten uppträtt vid alla vårbaler, höstfester och majmiddagar å Norrlands Nation samt vid diverse 50-årsmiddagar, etc.

Dessutom har H.L. Andersson lämnat Uppsala för arbete som läkare och ersatts av Arne Sandemo, jur.stud.

Även om vi fortfarande oftast framträder på nationen, får vi emellanåt engagemang utanför den samma. Som exempel kan nämnas doktorsmiddagar, uppvaktningar av olika slag samt hos föreningar vid universitetet.

En gammal tradition som vi upprätthåller, är att kvällen före vårbalen sjunga serenader utanför utvalda damers fönster. Intresserade manliga nationsmedlemmar kan då — enligt annons i Norrlands Varjehanda — beställa serenader för sina damer. Ett serenadprogram består i allmänhet av 5-6 st sånger och börjar alltid med en eller två väcksånger (den andra måste man ta till om damen i fråga inte tänt ett ljus i fönstret efter den förstäl) och slutar med en s.k. slummersång.

Vår repertoar består i dagsläget i huvudsak av serenader, vårsånger, folkvisor, Bellmanssånger, dryckesvisor samt som det senaste tillskottet en och annan s.k. barbershop-sång.

Vårt största engagemang inom nationen hittills, var när vi våren -82 ombads att hålla sångarbord och trappserenad vid vårbalen (detta ansvar har tidigare legat på medlemmar i Orphei Drängar).

Kvartetten har från och till utökats till en mindre manskör, som våren -82 blommade upp i form av en 15-mannakör, som underhöll vid Jamtamots Prismoet och vid föreningskvällen senare under våren. Vår förhoppning är, att vid sidan av Jamtamotkvartetten även Jamtamotkören skall bestå och efter hand etablera sig allt mer — allt för att bevara den gamla manskörs-traditionen vid Norrlands Nation.

P-G Norman

DE FÖRENADE REPUBLIKERNAS FANA

Bo Oscarsson

HISTORISK BAKGRUND

På 1500-talet omtalas Jamtlands fana. Det var när den danske länsherrn över Jamtland, Vincents Lunge, år 1528 gick sin 'eriksgata' här. Han lät då bära landets, det vill säga, Jamtlands fana före sig i procession. Eller som det heter i originalhandlingen: 'Han looth bere j process landzssens bannere'. Denna fana är för alltid förlorad och vi har inga uppgifter på hur den såg ut. Mycket talar emellertid för att det urgamla jamtska sigillet från 1300-talet ingick i vår fana.

BESKRIVNING AV DEN NYA FANAN

Fanan är enligt grundidén av Kent Backman, indelad i tre fält, där färgerna är hämtade från vår natur. Den gröna skogen, de vita fjällen och den blå himlen. I det vita mittfältet har sedan det nämnda sigillet placerats. Det symboliserar den självständighet som Jamtland en gång hade — även sedan vi erkänt norsk överhöghet. Därtill ger sigillet fanan Den historiska anknytningen.

Sigillet visar två jamtar som håller upp skölden med det norska 'lövet' det vill säga lejonet. Observera att skölden är okront. På var sida står två bågsjutande jamtar som riktar sina pilar mot respektive ekorre. Skatten erlades på den tiden i gråskinn, ekorrens vinterpäl. Texten runt sigillet är på latin och lyder i översättning 'Sigillet åt allmänheten i Jamtland'.

Fanans trefältsindelning, istället för den traditionella korsindelningen, är det geniala i hela idén. Medan andra provinser, typ Skåne, försökt att göra hybrider av de nordiska nationsflaggorna, så har vi Jamtland fått en unik och självständigt utformad fana! Därtill är det, historiskt sett, inte nödvändigt att ha kors i fanan, då republiken Jamtland grundades långt innan kristendomen antogs på vårt allting, Jamtamot. Ytterligare symbolik återfinns i de tre fälten, då nuvarande Jamtland egentligen består av två delar, nämligen Jamtland och Ravund (Ragunda). Läger vi därtill Herjeådalen, så får vi tre delrepubliker, symboliserade av var sitt fält

Republiken Jamtlands äldsta bevarade nationalsymbol från ett medeltida sigill från år 1303, med latinsk text som betyder: Sigillet åt allmogen i Jamtland.

i fanan. Fanan heter därför de förenade republikernas fana, men beteckningen är alltför ohanterlig i tal, så benämningen Jamtland fana får duga tills vidare.

FLAGGNING

Jamtlands flaggdag är den 12 mars. Det är det datum då vårt allting Jamtamot årligen hölls. Jamtamotet är symbolen för vår urgamla självständighet. En självständighet som formellt levde fram till 1600-talet, trots norsk annektering, och som levt bland jamtarna ända till nutiden, trots alla försök till försvenskning. Alltså officiell flaggdag den 12 mars. I övrigt flaggas efter sedvana högtidsdagar.

Observera! Se noga till att fanan vänds rätt vid hissning så att fanan harmonerar med naturen. Det vill säga att gröna fältet är nedåt och det blå fältet är närmast upp mot den blå himlen.

Flaggor kan beställas i tre olika storlekar från :

FLAGGFABRIKEN AB
Box 90
830 21 TANDSBYN
063-540 94

ÖVERHÖVDINGENS VERKSAMHETSBERÄTTELSE

ÖVER

JAMTAMOT 1982 - 1983.

SURSTRÖMMINGSMOTET DEN 10/9-82.

Jag börjar genomgången med det smått historiska Surströmmingsmotet. Den ämnesrelaterade termen kommer sig av att Jamtamot f.o.m. innevarande läsår (1983-84) ej avhåller nämnda Mot under höstterminen. Föreningen använder istället motsvarande tid till att uppmärksamma den svenska belägringen av de "Förenade republikerna Jamtland-Herjeådalen-Ragunda" (JHR-republiken), dvs. Ockupationsmot anordnas. Upprinnelsen till förändringen var den stigande medvetenheten om att surströmming är något som i första hand förknippas med den norra halvan av Sveriges Östersjö-kust och då i synnerhet med Sundsvallsregionen och dess mänskliga medlöpare, skvaderna å Norrlands Nation.

Det var alltså väldigt illa!

- Hu'uh, som br.Hövdingen Lars-Olof Mattsson från Herjeådalen brukar säga.

Under de diskussioner som föregick beslutet dryftades hur man skulle använda det gamla temat för att på ett pedagogiskt sätt exemplifiera den nivellerande Sundsvallskultur som hittills fått fritt fram under årens Surströmmingsmot.

Br.Storjamen Stefan "Halvar" Halvarsson föreslog att man hädanefter skulle öppna en surströmmingsburk symboliskt samt hyra in några sundsvallare såsom provsmakare. Br.ÖH m.m. emeritus Kjell-Åke Sundelin invände dock mot den andra punkten i förslaget med orden: - Det räcker med lukten!

Hur som helst.

Surströmming kommer inte att ätas av rätt-trogna jamtar å Mot inom överskådlig tid.

I övrigt var Motet av sedvanlig karaktär. Årsavgiften bestämdes till "tio upphöjt till minus tjugosju öre avrundat till närmaste jämnt antal femöringar" och br. dåvarande Redaktören Arne Nilsson utsågs till ledare för Jamtamots fantastiska kör.

Br. Sundelin ansåg sig föranlåten att protestera mot den tidsmässigt alltmer utsträckta älgjakten när den "undantränger möjliga Mot-dagar". Älgar sysselsatte även Motet under kaffet då bl.a. br.Storjamen Thord "Hubert" Larsson-Graff lät meddela att han tänkte nedlägga "älgokkropp" och donera motsvarande (minst 8-taggiga) hornkrona till Jamtamot. Oratören ansåg nämligen att föreningens gamla älg huvud, benämnt "Horn-Per", började se bedrövligt ut och att det endast var "en outgrundlig nåd" att "benen" satt (sitter) ihop.

JULMOTET DEN 26/11-82.

Motet inleddes med att br.Halvar höll en parentation över framlidne Storjamen Olof Behm vilken var den som år 1920 införde den numera å Nationen så kända Jamtamot-luvan.

Föregående protokoll (sedvanligt skrivet som en berättelse i presens) föranledde br.Halvar att ifrågasätta om Mot inte ska anses vara avslutat förrän br.Storjamen H.P.Burman är nerlagd, dvs. oftast två dygn och tre lokaler senare. Traditionen har varit att Mot "blåses av" i och med att den siste jamen lämnar Nationen, fränsett de gånger då Mot äger rum å andra lokaler. I sedvanlig ordning var det dessutom någon bland de församlade som icke uppfattade ett parti ur protokollet varvid br.Graff fick assistera Skrivaren genom att läsa om samma stycke i liturgisk mässton. Efter det bejublade framförandet fick Jamtamots styrelse i uppgift att utreda br.Graffs mäss-tonart.

Nog om detta!

Fackeltåg genomfördes upp till Gunilla-klockan med br.Storjamen P.G.Norman som fanbärare. Vid målet för marschen framförde Jamtamots kör ett antal kärnfulla sånger som "Dåne liksom åskan bröder..", etc., brandtalade br.Storjamen Bo Oscarsson om Jamtlands historia, ringde jamtarna i Gunilla-klockan samt intogs glögg.

Efter återkomsten till Nationen slutfördes Hederspristagarvalet med resultatet att br. (numera framlidne) Storjamen Lars Faxén, tillika bl.a. initiativtagare till bildandet av två naturreservat i Jamtland samt IQ emeritus (1920) å Nationen, utsågs till 1983 års Hederspristagare.

Innan jamtarna började plocka för sig av br. Gillevärden Bert Nilssons julbord genomförde Jamtamot "lussningar" hos några dam-

föreningar. Br.Norman utsågs till bärare av "Horn-Per" och kvällens gäst, Frančesko Kovačs från Ungern (skrudad i sin egen national-dräkt), framförde en vacker ungersk folkvisa till damernas lov.

Jubel!

FLÖUTGRÖTMOTET DEN 4/2-83.

Förhandlingarna föregicks av en storstilad provning av nya "gäolbeinskärar" å Kammar'n. I traditionell ordning var det illa ställt med kunskaperna hos recipienterna. Undantag kunde dock skönjas. Bengt Rådman från Kallsta i Jamtland, numera boende å studieorten Stockholm, var ett av dem (totalt två). Enda misslyckandet för den nämnde var snusprovet. Å andra sidan är det ytterst få som klarar av det.

Den andre "gäolbeinskär'n" med klart gedigna kunskaper var (år) Owe Hedman som väckte stor uppmärksamhet med sin lösning av uppgiften att berätta om Ströms socken och samhälle. Föredraget avslutades med ett beklagande över nerläggelsen av Ströms ångbryggeri. I övrigt vad gäller "icke invalda" kan nämnas br.(numera) Per Bäckmans misslyckande i att lära IQ emeritus, Birkarlen samt jamen Göran Wessberger att sjunga Jamtlandssången.

Det är nog svårt det!

Motet som helhet innebar också något av en "ny våg" inom föreningen. Som en del vet karakteriseras Jamtamot i vissa kretsar som en enda lång "polsk riksdag" med oändliga förhandlingar i betydelsen oändliga inlägg vilka "dödar" önskad intensitet i munhuggningen. Så har det nog varit ibland, det skall nog medges, även om den rappare formen varit vanligare och då i synnerhet på "små-Moten". Dock kunde man nu skönja en vidarutvecklad form av Mot vilka snart tangerar en del av det njutningsfulla i "det himmelska Jamtland". Jamtarnas sköna konst att efter ett "apitretande", roligt och välskrivet protokoll kunna diskutera (förhandla om) allt mellan himmel och jord (läs: Jamtland och Sundsvall) nådde sina högre höjder vad gällde (och fortfarande gäller) spontanitet, uppfinningsrikedom, etc.

Hur som haver!

En tröjsam tröjkomitté tillsattes för inköp av Jamtamot-tröjor samt en datorkomitté för att bevaka utvecklingen i motsvarande bransch. Br.Halvars förslag att integrera kommittéerna till en tröjsam datorkomitté avsågs dock.

Middag följde med br.Sigurd Svennerstam som ytterst underhållande talare. Käsören som gästade Motet tillsammans med sin generationskamrat br.Mattias Nilsson berättade om gamla skolminnen från tiden vid Östersunds högre allmänna läroverk samt om Jamtamot vid tiden kring 1930.

Slutligen kan nämnas att Radio Jämtland gjorde ett 40-minuters reportage om och kring Jamtamot

PRISMOTET DEN 18/3-83.

Motet inleddes med parentationer över framlidna Storjamtarna Lars Faxén och Erik Lindgren. Den förra 1983 års Hederspristagare och den senare mest känd som den som klassiske "Spök-prästen i Borgvattnet". Förutom "civila förtjänster" var bägge två väldigt aktiva inom Jamtamot. Lars Faxén innehade posten som ÖH (Överhövding) 1917-19 samt Gode-ämbetet 1920-22 och Erik Lindgren var Skrivare, Gode, ÖH under åren 1931-38 (något av en primus motor under 1930-talet). Motiveringen för Hederspriset lästes upp och priset (staty i metall tillverkad av den högtstående konstnären Olle Festin i Hackås) visades upp för jamtarna.

Granskningen av 1981-82 års styrelse var klar och efter offentliggörandet samt frågestund beviljades ansvarsfrihet. En snabb granskning av br.Bo Calleberg (granskare) medförde att även han godkändes.

Till Storjamt utsågs br.Vidar Reinhammar, Fogde emeritus (1951-54), docent i nordiska språk, stor kännare av det jamska språket samt Hedersledamot av Norrlands Nation. Den långväga jamen fil.dr. Kjell Zetterström, tillika chef för Göteborgs Etnografiska museum, korades till Tyngst. Motet gästades även av IQ Lennart Åhl vilken talade om sitt intresse för föreningarna å Nationen. Oratören rönte stor uppskattning och "dracks till" fyra gånger.

Vid kaffet underhöll gästen och sedemera jamen Mikael Nolervik (Krokom) med sitt durspel som han är svensk mästare på att traktera. Även br.Burman (HP) deltog i musikskapandet på sedvanligt sätt.

Framåt midnatt vandrade jamtarna ut på balkongen där br.Oscarsson höll ett brandtal inför Jamtmässodagen, där diverse fyrverkerier skådades och där Jamtkören sjöng "Dåne ...", "Vintern rasat ut..", etc.

VALMOTET DEN 22/4-83.

Val av ny styrelse genomfördes med resultatet fyra gamla och sex nya ledamöter.

Motet gästades av br. Åke Söderqvist tillika känd som TV-chef i TV:s barndom samt krögare å Vaxholm (en av "kultfigurerna" vad gäller mat i Stockholmsområdet).

Br. Söderqvist berättade om sin uppväxt i Jamtland där han bl.a. var guide på båtarna Thome och Östersund samt på Frösö-bussarna ett tag. Sången var heller inget nytt för gästen utan jamtarna fick höra bl.a.

"Vegetarianernas kampsång" på "Frälsnings-armevis".

Efter uttalanden som "Jamtland är ett otroligt land" och "Republiken bör återupprättas" bjöd Söderqvist in Jamtamot att avhålla ett Mot å Vaxholm under hösten.

Motet fortsatte ett tag på Kammar'n under midnattstimmarna tills kvällens sundsvallare, tillika klubbchefen å Norrlands, med tillbörlig assistans kastade ut jamtarna från Nationen!

NORREDAMOTET DEN 28/5-83.

Ett Mot i majsolens aftonskugga med br. Storjamen Ando Andersson i högform. Den nämnde höll ett uppskattat "anförande" om den s.k. "studentstaden Umeå" där, enligt talaren, endast en salig blandning extremister kan skådas samt där det inte finns något att göra på lördagskvällarna (relativt Uppsala).

Det är det!

Motet i övrigt var livligt och nöjaktigt.

SOMMARMOTET Å FLATA DEN 16/7-83.

Ett Mot i traditionell "sommarstil" med många vackra röda luvor i det vackra vädret.

Vilka fotografier det blev!

Evenemanget startade hemma hos br. Storjamen Nils Sjölander med efterföljande vistelser å Utkikstornet, Hembygdsgården, restaurang Hörnet (festvåningen "Inpöne") samt hemma hos br. Sjölander igen (Risselås). Cirka trettio (30) jamtar hade mött upp däribland br. Storjamen Vidar Reinhammar och br. Nils Nilsson, Tuvattnet (Hederspristagare 1982).

Då va e o'häpplent tröjsamt e Mot!

VERKSAMHETSBERÄTTELSEN AVSLUTAS MED NÅGRA

EXTRA NOTERINGAR OM HÄNDELSER OCH VERKSAMHET.

Ett samarrangemang (med Härja-Jämt), två föreningskvällar, två Jamtoddys (med bl.a. br. Storjamen P.E. Wåglin som talare över ämnet "Föreningen Verdandi" med anledning av 100-årsminnet av dess födelse och med allvetaren m.m. br. Ejnar Haglund som uppskattad pianist), en sista-april-tillställning å Orvar samt diverse aktiviteter å "Norrlands-veckan" ht-82 (utställningen om Jamtamot och "De förenade republikerna Jamtland-Herjedalen-Ragunda") var sådant som adderades till Jamtamots verksamhetskonto. Dessutom firade Jamtamot-kvartetten nya lagrar genom föra traditionen med serenadsång natten före Vårbalen vidare, genom att uppträda å Vårbalen samt att sjunga å privata tillställningar (middagar, etc.).

Vad gäller sista-april å Orvar så höll under-tecknad på att råka riktigt illa ut. Br. Halvar hade nämligen fått för sig att Jamtamot och Skvadern skulle dela på "arr:et" vilket föranledde nämnde broder att föreslå "tempererat tjärbad med efterföljande rullning i fjädrar" för undertecknad. Missuppfattningen klarades dock snabbt upp och alla rätt-trogna jamtar blev nöjda. I synnerhet undertecknad!

FÖR JAMTAMOT I TIDEN

LARS-GÖRAN LARSSON

ÖVERHÖVDING

STORSJÖDJURSSAXEN FORTFARANDE

I

JAMTAMOTS ÅGO

Olof "Ol' Jonsa" Jonsson kan känna sig trygg!

Storsjöödjurssaxen finns fortfarande på Kammar'n och bevakas lika effektivt som på nedanstående bild med hjälp av det nybildade övervakningsorganet Intern Övervakning (IÖ), informellt benämnt Informera Överhövdningen.

IÖ

Olof Jonsson

NORRÖN

LIVSFÖRING OCH TRO

Del ett i en artikelserie skriven
av Thord "Hubert" Larsson-Graff.

Jag har under en längre tid funderat på att starta en artikelserie i JT med titeln "Norrön livsföring och tro". Kanske behövs också tillägget "saga, sed, sägen".

Jag tänkte starta med en summarisk presentation av de grundläggande begreppen och vad som kan intolkas, tolkas eller konstateras vad gäller utvärderingen av de källor och kunskapsdepåer som finns tillgängliga. Om man gör en snabb inventering av vilka källor som står till buds konstaterar man snabbt att det rör sig om ett fåtal som är direkt användbara i det hänseendet.

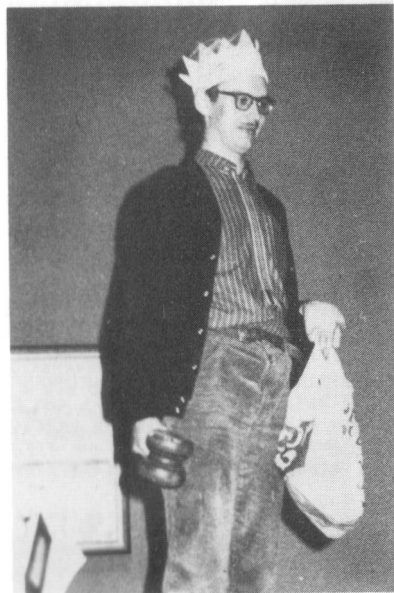
Det som de flesta människor tänker på när fornnordiska angelägenheter skall dryftas är naturligtvis "Eddan". Eddan kan nog ge en hel del, men man måste ta i beaktande vid bruk av Snorres Edda att han var en kristen och att han tillrättalade vissa saker liksom han i vissa fall tveklöst fördömde en företeelse utan att ge en närmare orientering om den. Naturligtvis är Snorres Edda, med förstånd använd, en mycket bra källa till en hel del av den kunskap som finns om denna period av våra folks öden.

Sedan har vi som källskrift den poetiska Eddan; Edda Saemundur. Den är skriven på en kraftfull, "rejäl" fornnordiska. De versmätt som används i denna Edda är av en tidvis svår-tillgänglig sort. Allitteration är lösenordet. De vanligaste former som förekommer är:

- (a) fornyrdislag (Voluspa)
- (b) ljodaháttir (Havamal)
- (c) drottkaætt

Den sistnämnda anses av experter vara en av de mest svårforcerade poesiformer som finns.

Utöver dessa båda källor finns det en del material att hämta från exempelvis arkeologi, landskapslagar, runstenar, bildstenar, språkvetenskap, lokala sägner och seder.

Thord Larsson-Graff som auktionist.

Vill man slutligen mönstra in lite utländskt material kan man nämna Adam av Bremens "Gesta Hamburgensis Ecclesie Pontificum", samt den arabiske diplomaten Ibn Falahs "resedagbok" som han skrev när han färdades i fångenskap bland vikingarna. Denna sistnämnda källa anses för övrigt vara rätt så pålitlig.

Eftersom tro och övrigt hos våra förfäder var ytterst sammanvävt anser jag det var angeläget att först klarlägga vad som ansågs vara religion och vad som kan konstateras vad gäller den allmänna inställningen till livsföringen.

I norrönt språkbruk finns inget ord som utgör synonym till vårt ord "religion". Det norröna ord som betecknar denna företeelse är närmast översättbart med svenskans "sed", "sedvänja". Den gamla religionen kallas i sagorna för "den gamla seden". Man skulle nog kunna säga att denna uttrycksform röjer en hel del av våra förfäders synsätt. Man tar alltså sikte på de riter och kulturuttryck som traditionen bär med sig. Religionen hade sin främsta styrka i de inlärdas kultelelement som hade följt från generation till generation.

Man måste också skilja mellan den offentliga och den mer privata kulten. Den förra kunde vara gemensam för ett rike eller ett landskap,

ja även mindre geografiska enheter. Då fanns det i allmänhet en större kultplats med eventuellt en helgedom av något slag som sakral medelpunkt. Oftast var också kultplatsen profant centrum. Man förrättade sina offer på samma ställe där man höll ting och bedrev handel.

Ett bra exempel på ovannämnda förhållanden kan man hitta i vår närhet. Distingsmarknad är en känd företeelse här i Uppsala och dess ursprung är följande:

Svearnas stora blot i Uppsala var tidsmässigt förlagt till fullmånens "uppenbarelse" i månaden göi, den andra månaden efter julmånaden. Detta blot i anslutning till lagtinget, "distingen" samt marknad och köpenskap kom så småningom att kallas distingsmarknad. Enligt Snorre lär man bl.a. ha offrat för fred och seger åt kungen.

Adam av Bremen berättar i en ofta citerad skildring vad som påstås var en ögonvittnesskildring från det vart nionde år återkommande Uppsala-offren. Talet nio hölls heligt, liksom multiplarna av nio. Nio gånger nio dvs. åttio-ett var därför särdeles heligt. Man offrade i och för sig varje år men vart nionde var omfattningen betydligt större. Adam berättar:

"Detta folk har ett mycket berömt tempel som heter Ubsola ... I detta tempel, helt guldsmycat, dyrkar folk belåten av tre gudar. Den mäktigaste av dessa gudar heter Tor och har sin tron i mitten; Wodan och Fricco har plats på hans sidor."

Tidpunkten är alltså omkring 1060-talet, dvs. i slutskedet av "hedendomen". Ännu öppet man de gamla sederna som man vårdat i generationer. Adam fortsätter:

"Av allt levande som är av hankön offras nio stycken och med deras blod brukar man blicka gudarna medan kropparna upphänges i en lund nära templet. Där hänger hästar och hundar jämte människor och det har sagts mig av en kristen att han sett sjuttio-två sådana kroppar hängande om varandra."

Vidare förfasar sig Adam över de oanständiga visor som sjöngs när offren förrättades, för att till slut redogöra för en offerform som bestod i att en människa dränktes i en källa. Om offret inte återfanns så betydde det att gudomen hade accepterat detsamma. Det sistnämnda får mig osökt att tänka på om denna offermodell kunde vara lämplig när det gäller vissa av länsstyrelsens utskänkingsavdelnings tjänstemän.

Nåväl, jag återkommer i nästa nummer med mera knytt och oknytt.

ÖMSE ARTUT

WÄNGEN FIRAR ÅTTIO (80) ÅR!

Den nordsvenska hästens Mecka, hingststoppfödningsanstalten Wängen, firar 80-årsjubileum detta år. Jamtamot, som har nära och fortlöpande kontakt med denna fantastiska institution i och med alla gäolbeinskrärs rapporter om diverse temporära och numerära data, kan bara stämma in i lyckönskningsskären och hoppas på fortsatt samarbete i framtiden.

Den framtida verksamheten, ja den är redan utstakad och kommer att karakteriseras av

- Hingsthållning.
- Nordsvensk brukshingstoppfödning.
- Kursverksamhet.
- Inackordering av hästar för inkörning och konvalescens.
- Skogskörning ; delvis uppdragsverksamhet.
- Wängendagar — hingstpremiering, hingstsläppning, m.m.

GLADA NYHETER I SJ:S NYA TURLISTA!

När sommarturlistan på SJ börjar gälla den 3 juni 1984 kan jamtarna glädja sig åt flera goda nyheter:

- Tåget mot Stockholm med avgång 10.15 går över Bollnäs och Gävle istället för över Sundsvall. Resenärens tjänar därigenom ca 1.5 timme och slipper dessutom se "platsen i öster".
- Motsvarande tur norrut avgår ca 12.00 från Stockholm och ankommer till Östersund 18.20.
- Kommunikationerna mellan Östersund och Storlien förbättras avsevärt. Fler genomgående turer varje dag.

Lars-Göran Larsson

VIDAR REINHAMMAR

utnämnd till

STORJAMT

vid Prismotet 1983.

Vidar Reinhammar, utnämnd till Storjamt vid Prismotet den 18 mars 1983.

Vidar Reinhammar är att betrakta som en riktig Jamt - född den 8 december 1925 i Renån, Ströms socken. Både hans fars och mors släkt härstammar från samma socken. Familjen flyttade till Hallviken i Hammerdal när Vidar var ung. Där fick han sin grundläggande skolutbildning samt hjälpte sin far i skötseln av familjens jordbruk. Efter skolgången arbetade han i flera år i sin äldre broders lanthandel i Hallviken.

I mitten av 1940-talet lämnade han Jämtland och fortsatte sin skolutbildning i Katrineholm. Han blev student 1947 och skrevs året efter in vid Uppsala Universitet samt Norrlands Nation.

Så började omfångsrika studier i en mängd olika ämnen: Tyska, nordiska språk, litteraturhistoria, fonetik och folkliv (sforskning). Hans djupa intresse för språk gav honom i mitten av 1950-talet uppgiften som arbetsledare och senare ordbokschef (Ordbok över svenska dialekter) vid Ordboksarkivet. Detta arkiv är numera Sveriges näst största med sex (6) miljoner registrerade ordlappar. 1975 disputerade Vidar för doktorsgrad. Där efter blev han docent.

Med sina rötter i Jämtland blev Vidar medlem i student- och hembygdsföreningen Jamtamot år 1950. Han lät engagera sig i föreningen och uppbar där posten som Fogde under tiden 1951-1954. Vid sidan om detta var han IQ vid Norrlands Nation 1953-1954. Senare även involverad i ombyggnandet av Nationen, redaktör för Norrlandica samt utnämnd till Hedersledamot av Norrlands Nation 1977.

Vidar försvann mer eller mindre från Jamtamot ett tag, men dök upp vid Grötmotet 1981 och höll ett föredrag om Färöarna. Till motsvarande Mot 1982 lät han donera ett exemplar av sin utarbetade grammatik rörande Hammerdalsmålet.

Genom sitt intresse för och kunskap i språk är Vidar att räkna som en framstående kännare av de olika dialekterna av de jamtiska-herjedalska språken och det torde idag ej finnas någon person med samma överblick och helhets-

kunskap i ämnet i fråga som Vidar. Ifjol organiserade han en exkursion till Jämtland för doktorander och lärare i nordiska språk, där han på ett övertygande sätt kunde påvisa att de olika dialekterna av jamskan (= det jamtiska språket) verkligen brukas. Vidar har "vidare" ända sedan 1940-talet gjort egna uppteckningar och inspelningar runt om i de bägge landskapen. Genom detta många gånger helt frivilliga arbete finns ett rikligt material rörande Jämtland bevarat på dialektarkivet.

Trots att Vidar har varit 35 år i Uppsala är han fortfarande i grund och botten en äkta Jamt som värnar om sitt landskap, dess fortlevnad och traditioner, samt en trogen medlem och god kamrat inom student- och hembygdsföreningen Jamtamot.

Uppsala den 15 mars 1983

Björn Björck
Per-Gunnar Norman
Arne Nilsson

Storjamskommittén

JUBILEUM

Tvåårsminnet av den tionde kursen

i jamska 1981.

Häcken kunn tro når ma sät på kammara på vårtermin-76, je, Graff, Halvar, HP, Hagblom å Britzell att den jamskkursen - förstn i Värln - skull få så mång efterföljara. I alla fall int je. Men je e int minner gla för di - tvartom förstås.

Je kan bare beklaga att de int vårte fleir kursa mans je va i Uppsala. Je hann t.ex. int ma å ha någon 3-betygskurs der. (Je hadd ein hen i Staa vårn-81.) Å je skull gärna ha ville starta forskarutbildninga der å.

Tie kursa på tretti tiim, de ger 300 tiim ma jamsken för meg. Je veit int hur mykje je ha kunne lärd ut, men ett veit je - att je lärd me huskut mykje sjalv.

DOCENDO DICIMUS!

Förresten så hannel e int så mykje om te ler ut sjalve språke, uttan te få oss jamta å insi att ma svälj kulturarve vårt når ma svälj språke vårt. Jamska hör i fårste hann ihop ma tvo ta delrepublikan i den "Föreine republikken Jamtland" (Jamtland-Herjeå dalen-Ragunda). En republik, en nation utan ett eget språk finns int! Jamska e sen vikingatiden dvs. då ma jamta bilde Republikken Jamtland (ein ta de tri). De veit ma t.ex. tack vare diftongan (tvo-ljuda) som ma än i dag nöte. "Jolhaugan å steinröysan" innehåll de tri fornnordiska tvo-ljuda -au-, -ei-, -öy- .

Te sist vill je bare sääj e tack at a Arne Rubenssa som ga meg den knuffen je behövd för å komma meg för å leit åt, e studieförbund å dra igång förste kursn. Nog kantes e litt gruvsamt å komma in på Vuxenskola i Uppsala å sääj att "Jag tänkte starta en kurs i jamska". Je riskere ju förstås ittnå meir än å vål utskratte, men de kan va nog da, för att man hell skull latt'e va. Å ma di kom je osökt in på e tack at dom på Vuxenskola i Uppsala som tog e på allvar å hjelpe te så gott dom kuunn!

Bo Oscarsson

Fotografi taget vid världens första kurs i jamska (vårterminen 1976). Fr.v. Stefan Hallvarsson, Bo Oscarsson och Thord Larsson-Graff.

Norsk läsövning:
- Vet du hvofor svenskene går nakne i krigen?
- Nei...
- De venter på sexbomben...

APROPÅ DOFTEN I EN "HUGGAR-KOJA".

Sivert-Jansa (uppköpare av virke) från Klövsjö hälsade på hos avverkare boende i ett (sido-) hus i Erik-Svens i Skålan. Med sig hade han en s.k. "skämt-rusa" vilken diskret lades ut på golvet.

Under samkvämet i stugan kom "Kockan" (kvinnlig kokerska) in till de församlade och upp-täckte då "rusan" varvid hon något förargad utbrast:

- Männ, nu ha hunn skette inne i 'jänn!

En av de närvarande, nämligen Sven-Ersa från Börtnan (delägare av den skog som höll på att huggas vid den tiden) kommenterade:

- Je kånnte föll de luckte skiiit!

***** Lars Görnsa i Bört'n *****

FILLSTA - TUFFERNA

- En artikel med inslag av geologi skriven
- av högvälborne Storjamtan Stefan "Halvar"
- ("Halvarius") m.m. Halvarsson.

Då i vatten upplöst kalk kommer i beröring med luft fälls kalciumkarbonat ut, varvid utfällningsprodukterna bleke eller kalktuff bildas. Bleke utfälls i botten av rinnande vatten, medan kalktuff avsätts på land.

Mot denna bakgrund och med detta konstaterande kan det påpekas att kambrosilurområdet i centrala Jamtland är rikt på s.k. "lokaler" där förekomsten av kalk är tydligt märkbar. Inom ifrågavarande område finns det sålunda blekesjöar, kalkkärr, kalktuffer och blekebäckar. Ett utmärkt exempel på förekomsten av kalktuff och blekebäck är Fillstabäcken eller Blekebäcken, vilken rinner ut i Storsjön - Vallundet - cirka en km öster om den från Frösön kommande färjan som lägger till i Genvalla. Fillstabäckens källområde ligger omkring två km ostsydost om Fillstaby, varvid vattendraget sänker sig från 380 meter över havet ned till Storsjöns nivå på cirka 292 meter. Bäckens tillrinningsområde kommer från diverse källor och källsprång samt biflöden, t.ex. Svindalsbäcken.

I Fillstabäcken har två lokaler för tuffavsättning bildat tuffkupoler, varav i den nedre delen av bäcken den s.k. Nedre Fillstatuffen och i den övre den s.k. Övre Fillstatuffen eller Stora Källan. I bäckens rinnande vatten finns det emellertid både tuff och bleke; tuffen företrädesvis i strömmande vatten medan något lugnare ställen uppvisar förekomst av bleke.

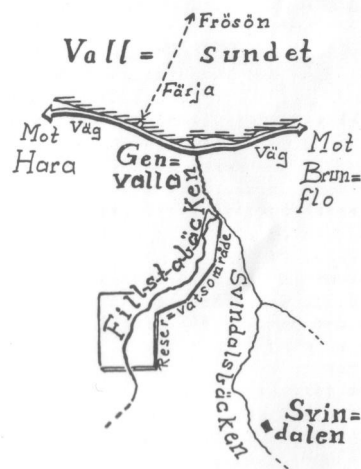
Tuffavsättningen torde sammanhånga med att det förekommer en kiselalg, *Didymosphaenia geminata*, i vattnet å vilken tuffavsättningen sker. Algerna bidrar även till att bygga upp små fallterasser, vilka främjar tuffbildningen. På land avsätts kalken i vegetationsskiktet. Detta medför att vegetationen inkapslas i kalk. Man kan sålunda finna avtryck av bl.a. löv och barr vid bäckmynningen i den Nedre Fillstatuffen.

Jag övergår nu till att närmare beskriva tufferna.

Nedre Fillstatuffen:

Denna tuff utgöres av en vid bäckens mynning av högvatten och bränningar bildad erosionsbrant, ungefär 2,5 meter hög. Uppifrån räknat består erosionsbranten av ett lager - omkring

KARTA (Utan anspråk på exakthet)

fyra decimeter tjockt - lucker, oskiktad tuff. Detta följs av ett cirka en decimeter tjockt lager sammansinträt av kalk. Återstående lager - ungefär två meter - ned till den reglerade sjönivån utgöres av ett svallat lager av klappersten och svallgrus. Den övre delen av svallgruset ligger intressant nog tre till fyra meter över den reglerade medelvattennivån för Storsjön. Härav synes den slutsatsen kunna dras att den övre delen av lagret bildats på det sjöstadium då Storsjön sammanhängde med nuvarande Näldsjön och Älgsensjön.

Tuffavsättningen i Nedre Fillstatuffen torde härröra från ett drol, dvs. från ett av mineraltiskt - i detta fall kalkhaltigt - vatten genomsilat rikkärr eller en dito kärräng.

Övre Fillstatuffen:

Denna tuff, belägen 365 - 370 meter över havet och cirka två km från bäckens mynning, utgöres av en oval tuffkupol på omkring 30x30 meters utbredning. Tuffen är mäktig, ty företagna borrhov med en tre meters handborrh har uppvisat ren tuff ännu på detta djup. Den alltför pågående tuffavsättningen torde här ha börjat långt tidigare än i Nedre Fillstatuffen, dock efter den Centraljamtiska Issjöns första avtappningar. Tuffbildningen torde ha varit igång i det skede, som markeras av strandlinjen ovanför Fillsta by belägen 332 meter över havet, dvs. innan Storåa (Indalsälven) blev Storsjöns (Åssjöns) avtappningsväg.

Övre Fillstatuffen har aldrig varit exploaterad genom brytning och torde med stor säkerhet vara en av Sveriges största icke "utnyttjade" tuffkupoler.

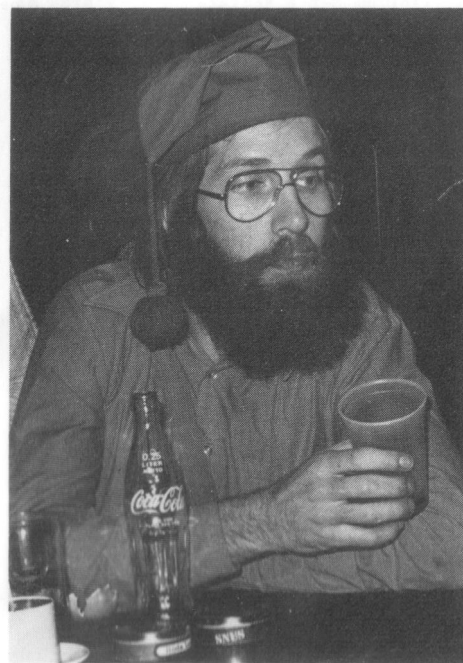
Genom sin storlek och orördhet ävensom sin allt från issjöarnas tappningsskeden in i nutiden fortgående bildning är Fillstatuffen ett i Jamtland - ja, för den delen i hela Sverige (om nu den jämförelsen nödvändigtvis behöver göras?) - enastående naturminne. Ett yttre synbart bevis på att makthavande myndigheter även omsider insett områdets omistliga värde utgöres även av det faktum att Konungens Befallningshavande den 10 maj 1982 i det på administrativ väg tillskapade Jämtlands Län avsatt området Fillstabäcken som naturreservat.

Tilläggs må, att kring Fillstabäcken finns en del intressanta växter, t.ex. Jamtlandsstarr (Jämtlandsstarr) - *Carex Jemtlandica*.

***** KÄLLOR *****

Lars Faxén: Fillsta-tufferna, särtryck ur Sveriges Natur 3/74.

Ingrid Sjöström: En naturvärdesbedömning av en kalktuffavsöndrande bäckfåra - Fillstabäcken i Östersunds kommun (stencil).

Storjamtan Stefan Halvarsson stilla undrande.

BÄRE DU

Storjamtan Per-Gunnar Normans variant av The Platters sång "Only you".

Bäre du
e den je sir å hör.
Bäre du
kan få me rektut mör.
Bäre du, allt va du går
vriir skälln på varje kär.
Bäre du, je känn e nu.
Ja, bäre du.

Bäre du
kan föör de som e stårsch.
Bäre du
e som en Jamtlandsfors.
Sola skin på vejn du går
som vare alltn vår.
Bäre du, je känn e nu.
Ja, bäre du.

KLENT

Det är väldigt KLENT och rent av TÖNTIGT att bl.a. Anders Huldt, en av de huvudansvariga i Mitt-län kampanjen för Västernorrlands utveckling, vill se SUNDSVALL som Norrlands huvudstad i framtiden! Även om det var så att de s.k. landskapen Jämtland-Härjedalen ej räknades till Norrland i strikt mening under "tidig svensk ockupationstid" efter 1645, samt att nuvarande renläriga jamtar-herjeådalningar tycker likadant, så tolkas ändå "kampanjen" som en "plastig Las Vegas strävan" att göra ingenting av det lilla som ändå kanske finns samt givetvis som en oerhörd provokation mot människor boende i de många andra centra som finns i det nuvarande Norrland.

Inte tusan ska jamtar och herjeådalningar behöva se upp till sundsvallare i "Gris-bukten" när betydligt attraktivare partners finns hemmavid samt i norr- och västerled!

Lars-Göran Larsson

JAG MINNS

Att vara student i Uppsala för
femtio år sedan.

Br. Sigurd Svennerstam berättar.

Uppsala i dag är något helt annorlunda än Uppsala åren 1927 -1932,då jag tillhörande Norrlands Nation försökte att så effektivt som möjligt inpränta de nödiga kunskaperna för att få prästvigas för tjänstgöring i Härnösands stift. Den egentliga staden slutade österut redan vid Vaksala torg,västerut vid regementena,söderut hitom gårderna där kungsängsliljan blommar och norrut vid dåvarande "Sko-Lasses" fabrik nere i Svartbäcken. Invånarantalet låg mellan 25 och 30 tusen.

Två spårvagnslinjer möttes högtidligt mitt på Stora Torget. Den ena linjen gick mellan Peterslund och Eriksberg,den andra mellan Svartbäcken och Grindstugan,ett numera försvunnet kaffe vars plats tagits av en bensinstation. Kring 1930 tillkom en tredje linje som utgick från Svandammen och sträckte sig ända ut till Skarholmen. Den linjens vagnar var vitmålad och större än de äldre,som vid jämförelse verkade synnerligen ynkliga och urmodiga. De flotta vagnarna nere vid Svandammen hade en viss air av en ung,söt och svajig studentska i ny dress en sista april.

Universitetet hade något över två tusen inskrivna studenter. Av dessa tillhörde drygt fyra hundra Norrlands Nation! Någon egentlig "studentstad" existerade inte. Ett par studenthem fanns,men det stora flertalet bodde överallt i stan,där någon hade ett rum "att hyra ut". En och annan hade helinackordering,men vanligast var att hyra ett rum och sedan äta på något av de många "matlag" som då fanns. Särskilt fint ansågs det att bo i det anrika "Imperfektum" vid Västra Ågatan mitt emot Västgötaspången,men hyreskostnaden där var oöverkomligt stor för det stora flertalet. Nutida bekvämligheter hörde till sällsyntheterna.

Endast den äldsta delen av nuvarande nationshuset fanns på min tid. Matservering förekom endast vid enstaka festligheter: surströmmingen på hösten och sista april på våren. Vid de s.k. skutten,dvs. vardagsdans en lördagskväll per månad,förekom bara läskedrycker. Tomma eller fyllda ölbackar i nationens lokaler kan jag över huvud taget inte erinra mig.

Man gick dagligen en sväng till nationen, oftast omedelbart efter frukosten vid niotiden, för att läsa en eller ett par tidningar,kolla om man fått post,kolla anslagstavlan,ibland "ta ett bräde" eller spela ett parti schack samt - icke att förglömma - avnjuta ett besök på nationens WC!!!

Stora salen på övre våningen var av och till uthyrd för konserter,soaréer,försäljningar i föreningssammanhang. I den stora salen hölls alltid de stora nationssammanträdena. Allt försiggick i regel stillsamt. Man samtalade i lågt tonläge för att inte störa andra i deras företaganden.

Som mötespunkt hade nationslokalerna stor betydelse. Kände man sig ensam eller ha behov av ett avbrott i läsandet,var det naturligt att ställa stegen till den egna nationen. Det var något i hemmets ställe.

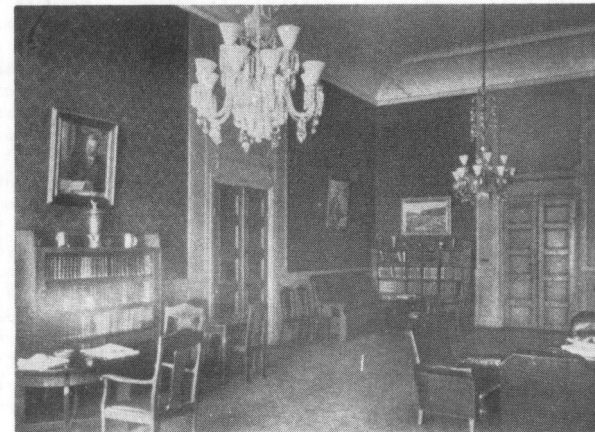
I förrummet på vänstra sidan en trappa upp fanns,förutom telefonhytt och hylla med kroker på undersidan för huvudbonad och eventuell ytterrock,en rätt stor anslagstavla för nationsaktiviteter,uppbördsdagar,hyreslediga rum,osv. samt eventuella "spikningar". En spikning var en myckeet allvarlig sak. Det gällde nämligen någon inkommen grav anmärkning mot en nationsmedlems vandel! "N.N. har funnit förenligt med sitt anseende att". Här redogjordes för anmärkningar från inackorderingsvärdar, restaurantägare,polisen,m.fl. Tre spikningar följdes av avstängning från nationen med långtgående följd för personen i fråga. Det är mig obekant om detta förfarande är i bruk ännu i dag. Nationen hade således möjlighet att ta en "vanartig" medlem i örat.

Man var som nu inte självklart "du" med varandra. Duandet hade ett fastställt schema. Man sade sitt namn med tillägg av 15,21,23,25 eller med andra ord: man angav vilket år man avlagt studentexamen. Därvid var det den äldre studenten som sade: "Tack ska du ha!",och väl märkandes att det var mycket genant för en yngre student att säga sitt årtal före en äldre kollega. I "påflugna" fall kunde då svaret bli: "Gå ut och lek!" Det hela hade ingenting med pennialism att göra. Det var helt enkelt fråga om "akademisk stil", något som framgick i sammanhang.

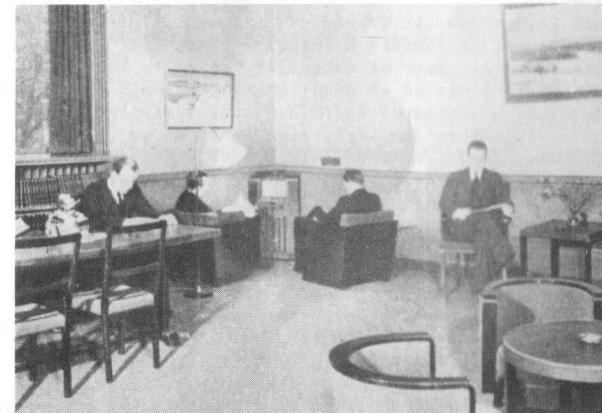
En som höll på stil i allra högsta grad var kyrkohistorieprofessorn Emanuel Linderholm. När man skulle anmäla sig till tentamen eller genomgå tentamen måste man vara iklädd mörk kostym,vit skjorta och mörk slips! Själv kom han till förmiddagsföreläsning i jackett,randiga byxor och doktorshatt,vilket gav honom "smeknamnet" Cylinderholm.

Vid varje termins första föreläsning upplyste han om hur en adress eller skrivelse till honom skulle se ut. "Ni skriver inte herr Emanuel Linderholm Uppsala,inte heller Professor Emanuel Linderholm,utan H.Herr Professor Teologi Doktor m.m. Emanuel Linderholm Uppsala!"

BILDER FRÅN NORRLANDS NATION TAGNA OMKRING 1930.

Inre Läsrummet

Yttre läsrummet

Radiorummet

Sedan kom instruktionerna angående klädseln med tillägget: "Det minsta man kan begära av en blivande präst är att han skall ha begrepp om hur han skall vara klädd. Man kan inte se ut hur som helst när man står inför en publik som har rätt att vara respekterad." I dag tycks "hur som helst" vara högst vedertaget. Om till nytta och glädje eller inte avstår jag från att i detta sammanhang bedöma. Att bära studentmössa f.o.m. ett visst klockslag på sista april och t.o.m. september månad var en självklar sak,dessemellan endast vid särskilda tillfällen eller hötidligheter.

Kamratlivet var så långt jag minns och förstår mycket gott. Dock uppstod ganska snart gäng som höll starkt tillsammans. Det kunde byggas på samhörighet hemifrån,nationstillhörighet, samtidig studiegång och naturlig sympati som ingenting hade att göra med viss tillhörighet. Gänget var en viss trygghetsfaktor. Man ställde upp för varandra. Handlån sinsemellan var något högst vanligt och rent av nödvändigt,ty ekonomiska problem var en för de flesta mycket påtaglig verklighet. Jag kan belysa det med två "verkligheter",den första oerhört sorglig,den andra "galghumoristisk".

Hösten 1928 förblir ett av mina livs mörkaste minnen. Väderleken var konstant regnig,snålblåsig,dystermulen,grinig och allmänt påfrestande. Det ekonomiska klimatet var sjuetter besvärligare. Det var arbetslöst värre än nu. Att få låna nästan en omöjlighet. Den som ägde några sekiner i byrålådan vågade liksom inte att släppa dem ifrån sig. Rantorna var, jämfört med det dåtida peningvärdet,skyhöga. Under 9% var otänkbart,oftare 11% och oftast 13%,som vid årets slut lades till lånekapitalet. En lånad tusenlapp växte i ens ögon snabbt till det dubbla. Vi svalt. Jag minns veckor på 6 öre om dagen i matpengar! Gammalt och möjligt bröd i de små bagerierna, trasigt knäckebröd på brödfabriken vid Vaksala torg och "silverte". Den terminen tog åtta av studenterna här i Uppsala livet av sig,fjorton hamnade på sjukhus, varav flera obotligt. Orsaken var svält och ingenting annat än svält. Jag har sedan dess aldrig kommit ifrån det för mig falska: "Sjungom studentens lyckliga dag.."

Mitt andra exempel är betydligt roligare. Vid maj månads slut skulle vi naturligtvis resa hem. Vi var tre trogna kamrater från Jämtland. Vår sammanlagda kassa var 7:69! Biljetten hem kostade 22:50. Några kronor skulle hyresvärdinnan ha och matstället lika mycket. Vi köpte tre växelblanketter och skrev på 100:- åt oss var och promenerade i glad förväntan till samma bank. Vi blev inkallade till kamreren i hans privata kontor,där vi meddelades det ofrånkomliga,att var och en ville låna 100:- och samtidigt gå i borgen för 200:-. Det var otagbart.

Vi berättade om vår situation. Han såg betryckt

på oss och kvad: "Sätt er ned och räkna ut det minsta ni kan klara er på." Vi kom fram till att om vi fick låna 35:- var hade vi 50 öre över per man till kaffe. "I Herrens namn,här har herrarna tre nya blanketter. Skriv dem på 35:- så godtar jag dem!" Och så kom vi lyckligt hem trots allt.

Servitriserna på det då populära Landings konditori glömmar jag inte. Hos dem kunde man krita en kaffe med wienerbröd,och beställde man silverte + en skorpa - det kostade 15 öre - kunde det ligga en trasig bakelse eller ett illa medfaret wienerbröd kostnadsfritt på assietten. Jag kan betyga att det aldrig förekom att dylika hedersskulder förblev obetalda.

Undervisningen och de ofrånkomliga tentamina gestaltade sig då mycket annorlunda än - så långt jag förstår - nu för tiden. Beroende på ämnets storlek och det betyg man ville uppnå måste man övervara föreläsningar i en eller flera terminer samt deltaga i föreskrivna "seminarieövningar". Vid dessa ventilerades eller försvarades av eleverna författade uppsatser. Redan för att få ett AB - man hade nomineringen B,AB och A,varvid B kallades ett betyg,AB två betyg och A tre betyg - måste man skriva om ett av professorn givet ämne. Den s.k. handledningen var ofta tämligen obefintlig. När jag skulle ge mig på en uppsats i religionshistoria och tillfrågade professorn om vilken litteratur jag hade att ta ställning till,fick jag till svar: "Det ingår i uppgiften att välja lämplig litteratur." Den muntliga tentamen omfattade hela ämnet och pågick i många och vad många tyckte långa timmar. Det var oftast en hård pärs efter kanske månaders hårdläsning under största delen av dygnets timmar. En lyckad tentamen efterföljdes i gänget av en liten fest. En god supé på gamla Rullan,inte långt ifrån järnvägsstationen kostade 1:75!!! En radda deltentamina i samma ämne förekom mig veterligt icke på vår tid. Allt detta räknande av poäng,som jag nu hör talas om,var för oss ett okänt problem. Troliken bör det vara lättare att få förhöras på ett par hundra sidor i taget än att kunna behärska flera tusen sidor vid ett enda tillfälle. Något kverulerande från min sida är det absolut inte fråga om.

Trots kärvheten,slitet och penningknappheten ligger dock ett särskilt ljus över studieåren. Det var också fantastiskt roligt ibland. Kamratskapet var oförglömligt. Sista april och första maj var supraljuspunkter. Andra maj fanns inte!!!!

LITTE LETA JAMSKA

BÄLLT DU LUUR'N ?

"Bällt du lur'n",är ett välkänt uttryck i jamskan,men också misstolkat.

Uttrycket lär ha sitt ursprung från den tusenåriga tid under vilken jamtarna var handelsmän/forbönder. När en jamt träffade en annan jamt som avslutat en affär,frågade den förste:

- Bällt du lur'n?

Genom den gängse översättningen "kunde du lura honom" får vi då det felaktiga intrycket att jamtarna "lurade" folk. Att de helt enkelt var skojare! (lura = bedra) För den som själv är jamt och har eller har haft kontakter med äldre generationers jamtar,den vet att jamtens främsta och strängaste moralbegrepp är att vara hederlig - varken ett öre mer eller mindre - inget skojeri accepteras.

Betyder då inte "lur" lura?

Nå,låt oss pröva det genom att översätta "lura" tillbaka till jamska. Vi finner då att "lura" heter "klå" på jamska!

"Kunde du lura honom" heter alltså "Bällt du klå'n" på jamska. Det bör väl övertyga alla.

- Det är det!

Men hur ska vi då översätta jamskans "lur"?

Ja,här behöver vi åter gå till jamtarnas historia som handelsmän. Låt säga att en jamt var på Levangermarknaden för att sälja järn. Han möter en intresserad köpare. Naturligtvis existerar inget fastställt pris. Jamten begär ett ganska högt pris. Köparen bjuder ett lågt. Så håller man på och prutar. Både säljare och köpare lurpassar på varandra just det; lurar på varandra!). Kan inte köpare och säljare enas om priset blir det ingen affär. En handelsmans jobb är ju att göra affärer, varför "lurandet",lurpassandet efter rätt pris är handelsmannens främsta mått på skicklighet. När jamtarna möttes efter att ha varit ute på affärer var ju första frågan naturlig: - Bällt du lur'n?

"JÅ, JAG SKULLE BE ATT FÅ TENTERA TEORETIK KEMI."
"HERREN MENAR VÄL TEORIK KEMI."
"JAG VET VÄL FÖR PAN VAD JAG SJÖGER."

Den korrekta översättningen av "Bällt du lur'n" är följaktligen:

Förmådde/kunde du lurpassa på honom (dvs. köparen/säljaren) så att du fick bästa pris?

Fri översättning:

Fick du ett bra pris med honom?

Bo Oscarsson

HÄCKEN ER'E?

De knaack på döra:

- Häcken er'e?
- De e je!
- Häcken e je?
- De tör fell va du da!

JAMTLAND ÄR EJ NORRLAND

"Ett förhållande som äger rum på flera ställen i både Norrland och Jemtland."

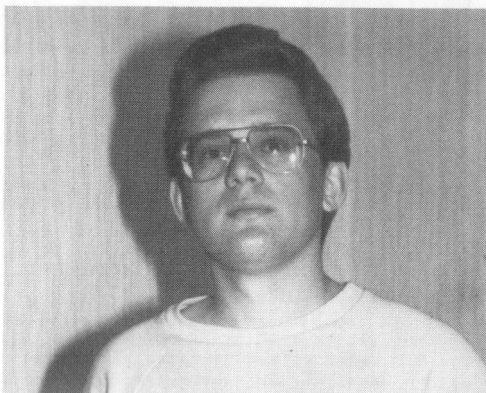
J. Engström, 1834

(resande sörlänning)

VAD MÄNNISKOR KAN VARA DUMMA IBLAND
ELLER
JAMTARS KAMP MOT HISTORIEFÖRSTÖRANDE

"RATIONALISERINGS"-BYRÅKRATER,

En "icke rosande" artikel skriven av
Överhövdingen i Jamtamot Lars-Göran
Larsson.

Överhövdingen Lars-Göran Larsson.

Vad är det som håller på att hända (händer, alltid hänt) i diverse kommuner, i detta fall Krokoms kommun?

Jo, nu ska ni få höra!

Ibland kan människor vara väldigt illa rustade med förstånd och kunskap, i synnerhet sådana "själar" som skall fatta (avgöra och förstå) viktiga beslut vilka berör fler än en generation. Till och med god vilja kan saknas.

Hur som helst.

Det "hele" började (som vanligt kan man säga) med att en institution med en inneboende icke utrotningshotad dum-byråkrati, i detta fall det Kungliga Postverket, önskade (önskar) "linjari-sera upp" vissa oregelbundna och för ordningens skull störande ortnamn vars reella platser tillhör det aktuella "verkets" ansvarsområde. De gamla, historiskt berättande och kontinuitetsgivande jamtska ortnamnen Hov, Torsta, Rösta, skulle (skall) transformeras till Hovvägen, Torstavägen, Tängvägen(!),

Maa'ahhä' eeeehhhh!

Vilken fantastisk glädje som måste uppstå då ett beslut går igenom med ens egen oerhört fina och dignitetsfulla namnteckning som avgörande beslutslegitimation, för att inte tala om den förtröstan och den alltigenom utsägliga nåd som berörda människor erfar då ett beslut realiserar.

- Den personen måtte vara väldigt betydande!
- Tänk, hon (han) har varit med om många väsentliga avgöranden!
- Kunnig och erfaren!

Kort sagt: Hon (han) har visat en dokumenterat god administrationsförmåga samt rent av folklighet!

Hur som haver!

När så respektive bybor (helt utan förvarning) erhöll brev från "verket" angående de beslutade ändringarna av aktuella ortnamn, organiserades snabbt en "motståndsrörelse" ihop. Först vände sig byborna till distriktschef Jan Lundström på postens regionskontor i SUNDSVALL.

En typisk

sundsvallare!

Denne svarade att "verket" endast tar upp frågan rörande en beslutsändring ifall man får en anmodan från Krokoms Kommun.

Ja'haaa'aaahhhh!

Ortsborna "tågade" då till sina förtroendevalda i kommunen med en protestskrivelse där argumenten för bevarande av de gamla ortnamnen var (är) följande:

- Bynamnen är vårt kulturarv. De är innevånarnas sätt att namnge sin hembygd. Namnen är gamla, en del över 1000 år, och har burits vidare genom generationerna. Bynamnen vittnar om bygdens tillkomst, bebyggelse, arbetsliv och natur. De är ett av de viktigaste inslagen i förmänskligandet av en bygd.

Rentzog ger inte upp - Politiker vill inte erkänna dumt misstag!

Sten Rentzog, medlem i Folkets Hus i Hämnefors. Han är en av de som vill ha kvar de gamla namnen i Ås.

- Oförfärligt! Hur kan man fatta sådana här beslut utan att ens ange några skäl? Och om det är så viktigt att vi ska ha kvar de gamla namnen i Ås, varför inte göra, socialdemokraterna och en ledamot stöd fast vid vägnamnen.

Det säger Sten Rentzog, Ås, hämsamsets chef och aktiv i Heimbygda, som reagerar kraftigt mot beslutet i Krokoms kommunstyrelse att stå fast vid att ändra namnen på flera postadresser i Ås.

Som OP tidigare berättat har bl.a. hembygdsföreningen i Ås och merparten av de berörda invånarna protesterat mot att postadresserna ändras från lämsnummer med adressen Rösta, Torsta, m.fl. till vägadresser som Tängvägen, Torstavägen och Hovvägen.

Spelar ingen roll
Kommunen ville ändra namnen för att underlätta utbärningen för posten, men efter protester uppger Postverket att ändringarna inte spelar någon större roll och att flera av de gamla namnen kan vara kvar.
Kommunstyrelsen beslutade ändå att ändra namnen och Heimbygda har genom Sten

Rentzog och ordföranden Elias Jönsson begärt att man får tillbaka det beslutet. Men det ville kommunstyrelsens majoritet inte göra, socialdemokraterna och en ledamot stöd fast vid vägnamnen.

Ger inte upp
- Men vi ger inte upp. Det finns ingen anledning att göra det bara för att några politiker av prestige skull inte vill medge att de fattat ett dåligt beslut, att de av misstag gjort något dumt.

- Det tog oss tio år att få dåvarande Rödöns kommunstyrelse att inse att Folkets Hus i Hämnefors måste bevaras.

Men till slut lyckades vi övertaga dem. Om det behövs får vi arbeta med samma tillämplighet i denna fråga, säger Sten Rentzog.

Unika namn
Heimbygdas förslag var alltså att Tängvägen, Torstavägen och Hovvägen ändras till Täng, Torsta respektive Hov. Men är det en så viktig förändring?

- Ja visst! Detta är ett känsligt område med unika namn som bevarats i tusentals år. Och det är viktigt för hela länet framtid, för vår kamp att inte förtvinnas som ett gles-

bydreservat någonstans i Norrland.

- I Stockholm och Mellansverige värderar man sina kulturmiljöer och läser sina kulturböcker levande vidare. Därför är det viktigt för Jämtland att vi ska stå vid vår bebyggelse med lika hög ålder, att vi inte är något kolonisationsområde som alltid många lyckas tro i centrala instanser, säger Rentzog.

Kommunen avgör själva sina adressers namn, men både Åborna, hembygdsföreningen och Heimbygda tar upp frågan igen, lovar han.

- Vi kommer igen, vi ger inte upp!

Heimbygda har genom Sten Rentzog och Elias Jönsson protesterat mot Krokoms kommunstyrelsens beslut i ortnamnsfrågan.

- Bynamnen är mångas identitet. Genom bynamnen skiljer man sig på så sätt från andra med samma namn (ex. Nisse Nilsson i Dille, Nisse Nilsson i Tuvattnet).

- Bynamnen gör det lika lätt att hitta som gatuadresser, om man skyltar ordentligt. En by är ett avgränsat område medan de nya "vägarna" i många fall sträcker sig flera kilometer.

- Införandet av gatuadresser längs kilometerlånga vägar kommer att medföra att gårdar och byar längs vägen förlorar sina namn i det allmänna medvetandet.

Kulturnämnden ställde sig bakom de välgrundade och rättmätiga protesterna. Kommunstyrelsen däremot (mera prestigé att förlora) var riktigt tjurig och visade prov på total småpåveaktighet med inslag av dumdrygheit.

Vad sägs om följande saxat ur Länstidningen den 9/12 - 1982 :

"Kommunstyrelsen arbetsutskott i Krokoms behandlade ärendet på onsdagen. Där gick man diplomatiskt tillväga.
- Byggnadsnämnden får titta på ärendet och se om det går att lösa, under förutsättning att man inte redan beställt skyltar och liknande, säger ledamöterna i arbetsutskottet."

När argumenten tryter kan man ju alltid se allt krasst ekonomiskt. Beställda skyltar kostar pengar, men det gör däremot ej borttagen historia (till synes)!

Det-är-det, men-det-skall-det-inte-bli!

Protesterna mot "beslutet" fortsätter (bl.a. har hembygdsföreningen Heimbygda inlämnat en protestskrivelse) och kommer inte att avslutas förrän "rätt blir rätt"!

Slutligen ett gott råd till postverket!

Anställ ortnamnsforskare (gärna doktorer) med gedigna kunskaper i aktuellt ämne och låt dessa personer i hög grad avgöra beslut som nu fattas av inkompetenta "rationalisörer".

Källor: Berörda bybors protestskrivelse till kommunstyrelsen i Krokoms kommun, daterad "Sörbyn den 6 december 1982.

Heimbygdas protestskrivelse till kommunstyrelsen i Krokoms kommun, daterad 13 september 1983.

Krokoms kommuns kulturnämnds sammanträdesprotokoll, paragraf 131, 17/11-82.

Diverse LT-, ÖP-artiklar.

Ledamot i

Krokoms kommuns

arbetsutskott!

GRÖNDALEN

Gunnar Nilsson

Förmiddagen midsommaraftonen 1983 vandrar Hon och jag mot Gröndalen. Det är uppehållsväder, men molnigt, med en viss värme. På Vallbo-gården roar sig ett turistsällskap med att sjunga. Hysteriskt, gällt och skrikigt pressar man fram något av Taube. Efter halvannan mil står vi i Grönvallens lappläger; väl-behållna torvkåtor med fönster samt timrade visthus med torvtak. Mycket prydligt ligger den lilla samlingen byggnader mellan fjäll-björkarna. Allt är tomt och öde.

Så knallar vi vidare, sakta uppåt, in i en jättelik plogfåra - Issjödalen. Längst uppe i plogfårans begynnelse ligger Issjön, den kungliga jaktvillan med hundgård och för-rådsbyggnader. Alla byggnader i trä, brun-färgade och med förbommade fönsterluckor.

Nu kvällas det. Tältresning - den bekymmers-frie vandrarens drömlösa slummer - gökens galande natten igenom - och så är det mor-gon. En lättare dagssäck packas och stegen styrs vidare uppåt. Ovan plogfårans kant möter oss Gröndalen, ett urtidslandskap in-givande en känsla av överklighet, av att flyttas bakåt i tiden. Slåt som en land-ningsbana breder en landtunga ut sig två kilometer mot nordväst. Kratrar vida och djupa nog för att sluka ett hyreshus öppnar sig här och var i det övrigt plana fältet. Vid änden skymtar de så kallade pyramider-na, bygda av något sysslolöst jättebarn i tidens begynnelse. Ovan fältet höjer sig dalen sig i vidsträckta terrasser, in mot Anarismassivet.

Mot eftermiddagen når vi Stor-Anahögen. Från toppen 1423 meter över havet blickar vi ut över fjäll och dalar. Där nere ser vi kyrkorna i Alsen, Mattmar och möjligen Näskott. Ångarna i Vången lyser gröna och bakom Hällberget syns Almåsaberget med slalombacken. Något öster om Almåsaberget av-tecknar sig Risbergets karakteristiska ter-rassering. Längst österut skymtar Frösön med höjden mot Stocke. Söderut reser sig Herjeådalens fjällvärld med Sonfjället ur-skiljbart.

I riktning mot sydväst, med 210 graders kom-passriktning, skymtar toppar av stor höjd. Förmodligen ligger de i Norge, kanske på 20 mils avstånd. Några meter från våra föt-

Utsikt från gröndalen, mot kyrkstenfjället

ter blommor emellertid isranunkeln med sina enkla vita blommor. På nervägen möter oss en mångfald örter i blom. Lappspiran lyser gul. Vi bryter ett exemplar och andas in en doft av rosor och citron. I mjukt kudd-formade tuvor breder Fjällglimmen ut sig över sluttningarna. Vi sitter ner och blickar ut över dalen, bort mot Kyrkstens-fjället. Tuggande på söta blåbärsblommor försöker jag skissera landskapet, då kamerabatteriet tagit slut.

Följda av en ljunpipares ihärdiga låt stegar vi vidare neråt. På landnings-banan möts vi av renarna, ståtliga herkar och små årskalvar följande sina vajor. Dussinnet djur, stirrande mot oss. Vinden blåser oss i ansiktet, härav får ej djuren väder från oss. Vaksam avvaktan. Samma djur och samma människa idag som för 50 000 år sedan. Istäcket har nyligen smält undan och skinnklädda jägare följer renfloeken genom dalen. I hopar driver man renarna utför branter eller ner i de stora kratrarna. Med spjut och gläfsande hundar slänger de sig över bytet. Detta hände igår. I morse drog man vidare till nästa dal - men renarna minns. Så går det en tid. I regn och blåst vandrar vi ner mot bilen.

UR PROTOKOLLET 1930

skrivare Gösta Eriksson

Tungornas band löstes. Br Rappe (ÖH) talade för Kh. Järnefors, som efter detta fann sig nödsakad att framsäga sitt föredrag om Härjedalen. Det inleddes på ett utomordentligt sätt med ett beklagande av att så få Härjedalingar fanns i Jamtamot, men följdes detta av ett storslaget löfte av att snart komma med en kull dylika. Sedan skildrades slag i slag sjöar, floder, folk, fjällkor, vägglöss o.s.v. på ett oefterlikneligt sätt. Föredraget avtackades av de alltid tacksamma bröderna med livliga handklappningar.

(.....)

Nu började stämningen bli virrig och allt flera anmälde sig såsom villiga att hålla tal. Br Rappe hov opp sin röst och talade stort och prima för Br S.H.T. och krönte honom under pomp och ståt till Storjamt. Allt folket jublade och Br S.H.T. tackade med av rörelse darrande stämma för den oförtjänta äran. Hurrarop och sång och tal. Br Kh. Järnefors talade känsligt om den inre världen och farbror Hägglund lika-ledes, om landet där uppe i Norden, Jämtland. Så sjöngs det igen och grep så småningom den stora oredan omkring sig, och lycklig som endast en Jamt kan vara tog Br Skrivaren sin rock och vandrade sorg-löst hem, ansvarslöst lämnande skrinet och redogörelseboken kvar på Phoenix.

Så går det nu en gång till i denna världen.

Teckning ur protokoll från 1930

KOMMENTARER

'S.H.T.' - Sigurd H.T. Kihlgren f. 1900 fd. akademisekreterare vid Uppsala universitetet. Invald i Jamtamot 1920. Fogde 1922-24, ÖH 1925-27. Hedersledamot vid Norrlands Nation.

'Phoenix' - Restaurang vid Fyristorg. Upphörd 1934.

'Farbror Hägglund' - Carl Axel Hägglund f. 1852 d. 1938 Rektor vid Östersunds högre allmänna läroverk 1888-1918. Efter pensionering flyttade han till Uppsala, där han blev en trägen Motbesökare genom förmedling av sina forna lärjungar. (Han nämnes i Br Svennerstams artikel i JT nr. 1, 1983)

N.S.

GLÄMA TELL Å FÖRSVINN

fjortan år

en Pappa å je hölp
Sahlin,
skogsinspektora,
si öve rågångana
å parallell-linjan
på Gôcksjö-prästskogum,
på Kvanbrännskiftan
å Sannbrännskiftan

en Pappa rättare
nômmerpâlan
å gjool ny einer
där dôm fehltes

mi syssel va
te stå still dit ma sist hadd
mätte,
ta kvâr måttbâne
å hööj ätt Sahlin
nôrr hân hadd gått
fämti meter igen
mä din

en halvstorpök
ha myttje te fônnder på

nôrr je komme ihôug,
måttbâne
såg je bakeränn ta din
glâma tell å hlinger sa iväg
långt bort
milla skrektuvum

en skogsinspektor
ha föll å myttje
te täänk på
å ske kunne liitt på
din hân ha lejt

vill'itt hööj
så'n Pappa skull hör'e

försmedele te gette
skåla iväg
å såg tell
ätte je hadd stått å söve

såån var'e te gå te baker
å ta om tag

GLIMMAR TILL OCH FÖRSVINNER

fjortan år

Pappa och jag hjälpte
Sahlin,
skogsinspektoren,
se över rågångarna
och parallell-linjerna
på Gäxsjös prästskogar,
på Kvarnbrännskiftet
och Sandbrännskiftet

Pappa rättade till
nummerpâlarna
och gjorde nya
där de fattades

min syssla var
att stå stilla dit vi sist hade
mått,
ta stopp på måttbandet
och hojta åt Sahlin
när han hade gått
femti meter igen
med det

en tonårspojke
har mycket att fundera på

när jag kom ihåg
måttbandet
såg jag bakåndan av det
glimma till och slingra sig iväg
långt bort
mellan kråkbärstuvorna

en skogsinspektor
har väl också mycket
att tänka på
och ska kunna lita på
dem han har lejt

ville inte hojta
så Pappa skulle höra det

förargligt att vara tvungen
ränna iväg
och säga till
att jag hade stått och sovit

sen var det att gå tillbaka
och ta nytt tag

te ske ha ti
måle mett
för te skriiv på din
å vårskeligen
få tell'e rektet

dä e

sôm te stå å si
de dânn bânne
glâma tell å försvinn
milla tuvum
mân våtta
ätte'n henn gången
i'tte sô gatt
te kut opp
dôm sôm hall i framänn

att skola ha tag i
mitt mål
för att skriva på det
och verkligen
få till det riktigt

det är

som att stå och se
det där bandet
glimma till och försvinna
mellan tuvorna
men veta
att den här gången
är det inte så lätt
att springa ifatt
dem som håller i framåndan

Anmärkningar: â är lika med hamnerdalsmålets breda a-ljud.
 ô u-ljud.
 î tjocka l-ljud.

Sundsvallar'n

DATORKOMMITÉN

Datorkommittén arbetar febrilt med sin kreativa och för Jamtamot positiva verksamhet!

I en artikel i JT nr 1/81 ifrågasatte jag varför man från Sundsvallstrakten gett vår älv deras namn "Indalsälven". Debattinlägget väckte både uppmärksamhet och förundran.

En gammal god hammerdaling protesterade i ÖP och tyckte att "Indalsälven" var ett naturligt och bra namn - och att jag hade fel.

 Felet är att vi sedan 1645 fått inpräntat i oss att det är fel på oss själva. Vi har fel och ska böja nacken för överheten. Har vi inte gjort det så har vi fått böja nacken för bödelsyxan.

Nåväl, åter till den röda tråden (symboliskt vävd i vår luva). Det ifrågasattes alltså om man kunde påstå att namnet var pådyvlat oss.

Jag tror här att jag kan ge beviset.

Den kände Hülphers skriver i sitt kända verk om Jamtland (1775) följande om Jamtälven som på den tiden inte hade något enhetligt namn:

"Krokoms Elwen, som är Storsjöns utlopp tager sin början i denna socken vid Fanbyn och Nyland, rinner sedan åt Lit och Ragunda, får der namn af Socknarne, löper sedan till Medelpad och kallas der Indals Elwen."

("denna socken" = Rödöns socken)

Här framgår klart och tydligt att namnet "Indalsälven" endast användes i Medelpad. När Sundsvall med träpatronerna växte fram och Jamtälven bildligt och bokstavligt talat blev deras kapitaltillflöde så fick vår älv deras namn.

Ska vi ge upp med det eller ska vi föra kampen vidare?

Inget forsande vatten återstår nu av Jamtälven nedanför Storsjön. Endast elkraften forsar i en strid ström söderut, därför skriver jag signaturen:

"Ideologisk älvvärdare"

A.A.Hülphers: "Samlingar til en Beskrifning öfver Norrland. Andra och tredje samlingen om Jämtland och Herjedalen.", Westerås 1775.

Bo Oscarsson: JT nr 1/81

Johan Hemmingsson: ÖP den 19/5-81

Bo Oscarsson: ÖP någon dag efter Hemmingssons inlägg.

PROLOG

Ur prolog vid hembygdsfest i Ströms kyrka den 29 juni 1935 (författare, kyrkoherde Gunnar Löfvenmark):

"Vi skulle ha blivit ett folk; ett helt, vi jämtske som bygga tillsammans! Det är så mycket oss skilt och delt, som grumlat vår fröjd och gamman. Vi skulle hållit tillhopa som ett från Jadenklumpen till Rätan att rikta arvet oss fädren gett och glömma grollet och trätan!"

Ströms hembygdsförenings årsbok 1935.

En utlands-jamtskas funderingar

Från ÖP:s
 Inöändar-
 spalt.

Te tro atte då e någt bätter utrikes då e då rejne, rame inbillningen! Int'e föll gräse på alpångom någe grönar än på Arnjotslägd'n på Frösön, å palman längs ått boulevard'n i Nizza kan då int' mät se mä hängbjarskäm såm spegles ti'n skogstjärn i missommarstien. Då e int' nån schelne på snöa på fjälltoppom åm han ligg på Sierra Nevada häll på Oviksfjällom. Vå ske je tull sta te Skottland å Loch Ness för närr je kan ta buss'n te Myrviken å kuul på Storsjöödjure i röjtmånen? Babi Pangang, Nasí Goreng häll Sauerkraut mit Eisbein, int' går då opp mot kams'n å kesfilan häll'n kambröstut mä gejtmässmar! För te int' taåla åm språke! Ha man vö uttaför hagastoura å sitt litte ta vaål'n då e man gla' när man får sitte å glååm på Åreskuta i ställe' för på Jungfrau å närr man får taåla jamtska igen.

F.d. Hammerdalsstärsha

Staffan Sandler..... jamten som lät trycka och donera den nya sångboken.

Den nya sångbokens ankomst var alltså föremål för ett av höstens Mot. Det är efter tre års arbete som den nya upplagan blivit färdig.

Den ansvariga kommittén uppvisar ett gott slutresultat. Det gäller såväl den slutliga utformningen som val av sånger.

Men den store välgöraren i sammanhanget är dock Staffan Sandler. Inte bara det att han åtar sig att tryckningen, utan också att han därefter donerar hela tryckningskostnaden till sångbokskommittén. Så ett stort tack till Staffan Sandler.

Den nya sångboken kan beställas genom att sätta in 20:- plus porto på postgiro: 66 95 93 - 6 och märk inbetalningstalongen 'SÅNGBOK'.

Jamtkören bär "liket" sjungande "Ur vägen, ur vägen....".

I tåten av processionen går Storjamtarna Per Hårstam och Nils Sjölander, tillika ledamöter av den nu avslutade sångbokskommittén.

FLATA - STOCKHOLM

VIA ASPNÄS PÅ 35 TIMMAR

En resebeskrivning från 1902 hämtad ur Olof Olofsson d y ofullbordade memoarer. Olof O. var född i Tullingsås (Tullingsås) 21/9 1878 och dog 15/10 1955.

"Den 18 Juli kl. 8.30 f.m. satte jag mig på omnibussen för att resa söderut till Stockholm. I resällskap hade jag Herr och Fru O.A. Ottoson och Jonas Andersson i Öhn, de förra på resa till Göteborg, den senare på studieresa till Danmark. Ottoson åkte velociped till Hammerdal, men sedan kunde han ej motstå den lockande anblick som vår närvaro i omnibussen företedde för hans öga, där vi hade det gladt och bekvämt, hvarför han i Mo kvarlämnade sin cykel och tog plats i "bussen" tillsammans med oss.

Sedan vi i Hammerdal fått oss en frukostmiddag så fortsatte vi resan hvarunder vi ömsom sjöngo och glammade och ömsom lågo och slöade i bussen i de mest idealiska lägen man kunde tänka sig. Vi kommo till Östersund kl. 9.15 e.m. krya och välbehållna efter den 10.5 mil långa vägen. Där nödgades jag säga farväl till mitt angenäma resällskap. Jag skulle nämligen fortsätta vidare till Stockholm samma natt.

I Östersund tillbragte jag en mycket angenäm kväll tillsammans med vännen Ture, Guldsmed? samt 4 st. trefliga flickor ute på det natur-sköna Aspnäs, hvarifrån vi först vid 1/2 2 tiden återkommo till Staden. Där mötte oss ett oväntadt äfventyr. Ture hade under aftonens lopp tappat nyckeln till vår bostad. Efter det jag gjort en del fruktlösa försök att med ett knifblad från yttersidan af vindfönstret öppna haken på fönstret, nödgades Ture slutligen väcka på en gammal fru på nedre botten som hade en nyckel till köket. Därifrån kunde vi praktisera oss in till vårt rum.

Att sofva var ej att tänka på. Kl. 3.40 (på morgonen) skulle mitt tåg gå från Östersund hvarför jag hade fullt upp att göra nödiga förberedelser före afresan. Ture var nog gentill att rekvrirera åkare ner till station och han följde med dit, jag kände mig under vägen dit i stor tacksamhetsskuld för denna hans uppföring. Vid framkomsten lugnade sig dock mina upprörda känslor då jag erfor att det var jag som hade åran bestå på skjuts - 1:50 putz veck. Tack för hjälpen Ture.

Så instufvade jag mig i en 3:dje klass bogie-

vagn och ställde det så bekvämt som möjligt på en bänk för jag tänkte jag skulle försöka sofva, men det lyckades dock icke ehuru jag ansträngde mig till det yttersta att hvarken höra eller se. Efter att hafva passerat Ånge lyckades det slutligen att få några minuters blund på ögonen.

Jag kom till Stockholm kl. 7.15 e.m., trött och dammig efter resan, tog in på Hotell Hellman, ett Hotell som ihågkommes rätt mycket af Jämtar synnerligast Östersundsbor."

"ÖMSE ARTUT"

angående Jämtamots

världsomfattande administration.

BR. "HALVARS" EXTRAORDINÄRA ANMÄLAN TILL MOT.

Inför innevarande hösts första Mot - det hos br. Åke Söderqvist å Vaxholm - befann sig br. Storjämten Stefan "Halvar" Halvarsson i New York under en "semestertripp till staterna" ("Halvar" väljer alltid lugubra resmål). Avståndet till Uppsala och Jämtamot hindrade dock ej nämnde person att anmäla sig till Vaxholmsmotet (brevledes)! Redaktionen för JI är väldigt imponerad och kan bara i all enkelhet konstatera att det troligtvis blir ett svårslaget rekord.

JAMTEN SOM MEDDELADE ADRESSÄNDRING FRÅN PARIS.

Inför sin återkomst till Sverige passade den sedan några år tillbaka i Paris boende Kjell M. Nilsson att meddela sin adressändring medelst ett kort till Jämtamot avsånt i den franska huvudstaden. Det intresse för Jämtamot från nämnde jamts sida som kan "spåras" ur denna handling är ingen nyhet för redaktionen, utan följer på ett logiskt sätt från tidigare korrespondens, etc. Hedersomnämmandet här och nu kan också ses som en uppmaning till "betydligt slöare jämtar" att meddela adressändringar, etc vid aktuella fall.

ÖH

Sundsvalls
Kokkonen

Ja' tänk' int'.
Finns ja' int' då?

ÖMSE ARTUT

-Jösses va fröken e fin om hännran, sei n'Lars Ersa när haen hälse på e turistfröken.

-Ja, se det kommer sig av att jag alltid bär hanskar, svara fröken.

-Hu ske int inbill meg da, je som ha bruke skinnkalsongan i heile mett liv å ändå sir je ut som e rasp om beina.

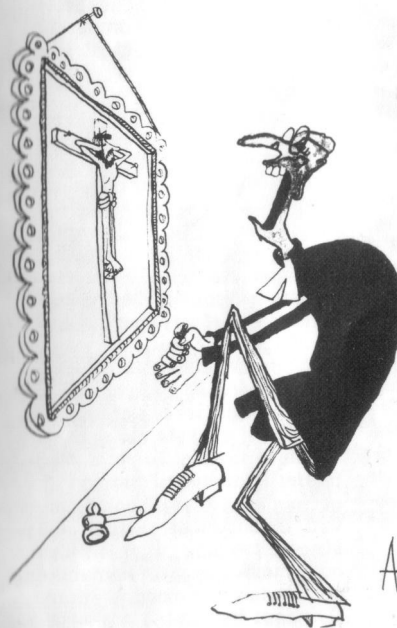

-Ne, kan dö sjå slicka båthus dom ha häri Jämtlann! , sa härjedalsbeväringen, som såg Hackås kyrka från sjön.

-'N hen strafflagen - sa n'Jens Ersa i Tosåsa - e jussum kongroveven: Mya bli fast men bromsen slår se i igonom!

'Ma råkes' på arabiska:
'Marrakesh'.

ÄNNU INGET **JAMTSNUS**

Ju enklare,
ju simplare

EN DAG MED ÄCKE

Det är en vacker fredags-eftermiddag. Solen dränker den gamla lärdomsstaden i sina värmande strålar. Gårdagens gråkulna molntäcke har lämnat plats för en klarblå himmel. Kanske till och med vädrets makter har blidkats dagen till ära?

Äcke stirrar lite oroligt på sitt armbandsur. Redan femton och trettiofem. Bäst att sno på. Än en gång töms garderobslådan. Den skall ju ligga här! Systematiskt arbetar han sig igenom lådans innehåll. Något rött skymtar till bland kepsar och mössor. Ynglingen andas ut, och vördnadsfullt lyfts den röda luvan upp.

En snabb blick på klockan igen. Femton och förtiotvå.

— Lugna pucker, säger han högt för sig själv.

— Åssä kamfore, mumlar Äcke och stoppar ner portmonnän i byxfickan.

Det är med lätta steg som den unge mannen lämnar sin studiecell på Studentvägen. Målet för vandringen är snart nådd. Han hajar till när någon bakom ropar: "Äcke". Det är en av bröderna.

Man hälsar med en karakteristiska handskakningen. Det var länge sedan de båda sist träffades. Under livligt samspråkande letas en ledig kupé upp. Tankar om älgjakt och Kluks nativitet dryftas.

Först när Äcke ser den svenska huvudstadens perrong genom fönstret märker han att det rytmiska dunkandet har upphört.

— Jasså, redan framme!

I sakta mak vandrar bröderna genom Stockholms stadskärna. Runt omkring springer fredagsstressade stockholmare som skällade rättor. I rörande enighet konstateras att detta onödiga jäktande är en direkt följd av den alltjämnt fortgående urbaniseringsprocessen.

I såvlig takt går de vidare mot Nybrokajen. Där väntar ett fyrtiotal förväntansfulla jamtar. Äcke och hans vän ansluter sig till sällskapet. Diskussionen om Kluks födslokal avslutas, för att ersättas av mer allmogliga kommentarer kring vädrets nycker.

Plötsligt tystnar de församlade. Allas uppmärksamhet riktas mot den anländande värden. Med bestämda steg och ett glatt leende närmar han sig klungan. När Äcke kommit fram till oss, blir vi hjärtligt välkomnade.

Med Äke i spetsen går vi ombord på den förtöjda slupen. Väl ombord serverar Broder Äke en välkomstdrink. Båten lägger ut med sommarparadiset Waxholm som destination.

Roligt att bli bjuden ut till Waxholm, tänker Äcke. Det var vid Valmotet i våras som Äke Söderqvist bjöd in Jamtamot till ett Mot på Waxholm.

Snart syns hotellets upplysta fasad i fjärran. Det rycker till när båten går mot kajen. Äke manar oss att kliva i land. När alla fått fast mark under fötterna, tågar man under sång mot hotellentrén.

De som anlänt med den ordinarie Waxholmsbåten stirrar förundrat på den förbipasserande processionen. Republikens flagga och de röda luvorna väcker en viss förundran.

De sjungande jamtarna tar dock ingen notis om denna uppmärksamhet. Istället äntrar man hotellet.

Broder Söderqvist visar vägen in mot restaurangen. Och strax sitter alla bänkade vid de dukade borden.

Förhandlingarna kan börja! Vissa formaliteter behandlas i sedvanliga ordning. Som vanligt erbjuder föregående Mots protokoll en hel del muntrationer vid uppläsning.

Kvällens absoluta höjdpunkter, maten, får dock snart avbryta förhandlingarna.

Det är med spänd förväntan. Äcke tar för sig av mästerekocken Äkes strömmingsbord. Förhandlingarna tystnar helt, och alla koncentrerar sig totalt på de kulinariska sensationerna.

Först när tallrikarna är tömda återupptas förhandlingarna. En del kommittéer lämnar delbetänkanden. Kompasskommittén har dock en färdig kompass att uppvisa. Det unika med denna kompass är att den visar riktningen mot Frösön. Tingesten granskas kritiskt av de församlade. Emellertid konstateras kompassen som fullt tillförlitlig, och därmed anses kommittén ha fullgjort sitt uppdrag.

Maten har härvidlag sjunkit undan såpass att varmrätten serveras. Den mustiga rådjursragun ackompanjerad av ett fylligt rött vin dämpar de församlades förhandlingsvilja. Den myckna sången inspirerar dock vår värd. Med eget gitarrspel (och med hela restaurangpersonalen påslagsverk) framför han några bejublade sånger.

Middagen avrundas på klassiskt manér med kaffe och iskall punsch. Den iskalla punschen försmår ej att kyla ner den allmänna sångviljan. Tvärtom. Med Broder Söderqvist i spetsen tågar jamtarna in på discoteksgolvet. Discodunket tystnar och sången tas upp. Den mållösa hotellpubliken lyssnar konfunderat på den luvbeklädda kören.

Knappt har denna region av restaurangen utforskats, förrän bussen mot Uppsala anländer. Man tackar för den superba kvällen, och tar farväl av Broder Söderqvist.

Redf

Efter tio år är det dags igen!

STORSJÖYRAN

ÅTERUPPSTÅR

Vädrgudarna var nådiga. Storsjöyran blev precis den stora succé vi hade hoppats på. Mer än 30.000 människor, jamtar och turister, satte färg på den första yran på tio år. Den bästa yran någonsin.

NYA SÄNGARE
Harada Ku har en enorm
styrka i sina muskler, men
utan sina sångare HP Bur-
sten och Arne Rüh-

NATTEN DÅ MER ÄN JÄMTARNA 30.000 KOM LOSS satte färg KOM LOSS på stan

YRAN BLEV EN

JÄTTESUCCÉ!

Succén upp-
repas igen?

Jamtamots halsning